

Den **Uvildige**
Konsulentordning
på Handicapområdet

Denne guide henvender sig til dig, der ønsker en kortfattet introduktion til reglerne om botilbud.

Guiden er del af en serie, som udbygges løbende med guider på andre områder. Find flere guider på www.dukh.dk.

Værd at vide om: **Botilbud**

M a j 2 0 2 3

Hvem kan få et botilbud?

Der findes forskellige typer botilbud for voksne, og målgruppen for de enkelte botilbud er således også forskellig.

Der findes **midlertidige botilbud** oprettet efter **servicelovens § 107**. Målgruppen er her:

- 1) personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller for pleje, eller som i en periode har behov for særlig behandlingsmæssig støtte, og
- 2) personer med nedsat psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer, der har behov for pleje eller behandling, og som på grund af disse vanskeligheder ikke kan klare sig uden støtte.

Der findes **længerevarende/varige botilbud** oprettet efter **servicelovens § 108**, hvor målgruppen er personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket disse behov på anden vis.

Ligeledes findes der botilbud oprettet efter **almenboligloven**, hvor målgruppen er defineret i **lovens § 105**: Kommunen drager omsorg for, at der i nødvendigt omfang tilvejebringes ældreboliger, der kan udlejes til ældre og personer med handicap, som har særligt behov for sådanne boliger. Botilbud efter almenboligloven er også længerevarende/varige.

Der er forskellige regler om rettigheder, opholdsbetaling mv. i de forskellige typer botilbud, og det er derfor vigtigt, at man ved, efter hvilken bestemmelse tilbuddet er oprettet.

Hvilken støtte er der i botilbuddet?

Et botilbud er ikke en fast størrelse med et bestemt indhold. Der skelnes mellem botilbud og servicetilbud, hvor servicetilbud omfatter den hjælp og støtte, borgeren kan modtage i forbindelse med tilbuddet, eksempelvis personlig og praktisk hjælp, socialpædagogisk bistand, samt vedligeholdelsestræning.

Af denne opdeling mellem botilbud og servicetilbud følger, at uanset om en borger med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne visteres til en bolig efter serviceloven eller en bolig efter almenboligloven, skal kommunen på baggrund af en konkret og individuel vurdering visiterer borgeren til de ydelser efter serviceloven, f.eks. ydelser efter lovens § 83 og § 85, som borgeren har behov for.

Flere kommuner opererer med, at hjælpen efter servicelovens §§ 83 og 85 er integreret i botilbuddene, og flere tilbud har intervaltakster. Kommunen skal dog vurdere konkret og individuelt i hver sag, hvilken hjælp en borger er berettiget til, og kommune kan derfor ikke alene henvise til, at borgerens behov forudsættes dækket efter den valgte intervaltakst/"pakkeløsning".

Hvad koster det at bo i et botilbud?

For botilbud oprettet efter serviceloven gælder, at kommunen fastsætter betaling for opholdet i botilbuddet. Ved fastsættelse af betaling indgår både boligens omkostninger og beboerens betalingsevne.

For botilbud oprettet efter almenboligloven gælder, at beboerne er "almindelige" lejere. Lejeforholdet reguleres ved en lejekontrakt, og man betaler husleje i henhold til lejekontrakten. Der opkræves indskud ved indflytning i en sådan type bolig, og der er kan ansøges om boligstøtte.

Kan man selv bestemme, hvor længe man vil være i botilbuddet?

Borgere, der visiteres til tilbud efter servicelovens § 107, skønnes at have et midlertidigt behov for tilbuddet.

Udvisitering af botilbuddet skal ske, når formålet med opholdet kan anses for opfyldt, eller hvis det viser sig, at den pågældende har et varigt behov for en boform efter den sociale lovgivning.

Hvis borgeren således vurderes ikke længere at have behov for et midlertidigt botilbud, skal kommunen tage stilling til, om borgeren skal have tilbudt anden hjælp. Dette kunne f.eks. være visitation til en almen ældre- og handicapbolig med støtte efter servicelovens

§ 83 (hjemmehjælp)/§ 85 (bostøtte) eller et længerevarende botilbud efter servicelovens § 108/almenboliglovens § 105.

Udvisitering fra botilbud efter servicelovens § 108 kan som udgangspunkt kun ske, hvis tilbuddet nedlægges eller hvis botilbuddet vælger at opsige aftalen. Ellers vil tilbuddet være varigt. I helt særlige tilfælde kan beboeren dog flyttes uden samtykke efter servicelovens § 129, herunder hvis flytning er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og hjælpen ikke kan gen-nemføres i personens hidtidige bolig. Det er meget strenge betingelser, der skal være opfyldt, for at en borger kan flyttes uden samtykke.

Ved ophold i botilbud efter almenboligloven, er der tale om et lejeforhold, hvor borgeren har selvstændig lejekontrakt. Udgangspunktet er – ligesom ved botilbud efter servicelovens § 108 – at tilbuddet er varigt. De situationer, hvor lejer kan opsiges, kan f.eks. være, hvis ejendommen skal nedrives eller hvis lejer ikke betaler den pligtige leje eller hvis botilbuddet vælger at opsige aftalen med kommunen.

Opsættende virkning ved tilbud efter serviceloven: Hvis kommunen træffer afgørelse om ophør/flytning fra botilbud, har borgeren mulighed for at anmode Ankestyrelsen om, at afgørelsen tillægges opsættende virkning. Det betyder, at borgeren kan blive boende, indtil klagen er behandlet i Ankestyrelsen.

Kan man selv vælge, hvilket botilbud man vil i?

Der er forskel på, om der er frit valg af botilbud, alt efter om der er tale om visitering til et botilbud efter servicelovens § 107 eller servicelovens § 108/almenboliglovens § 105.

Der er ikke frit valg for midlertidige botilbud efter servicelovens § 107. Kommunen skal sikre sig, at botilbuddet er egnet, og at borgeren kan få den hjælp, som borgeren har brug for, da formålet med, at borgeren skal bo i et botilbud ellers ikke kan opfyldes.

Fritvalgs-reglerne er gældende, hvis en borger er visiteret til længerevarende/varige botilbud efter servicelovens § 108/almenboliglovens § 105. Det er dog en forudsætning for retten til frit valg af botilbud efter servicelovens § 108, at det ønskede botilbud er egnet til at tilgodese borgerens behov, at det ønskede tilbud er registreret på Tilbudsportalen, og at det tilbuddet ikke er væsentligt dyrere end det tilbud, som kommunen vurderer kan tilgodese borgerens behov.

Må der være ventetid på at komme i bevilget botilbud?

Efter servicelovens § 4 har kommunen pligt til at sørge for, at der bl.a. er de nødvendige botilbud. Det kan kommunen gøre ved anvendelse af egne botilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud. Statsforvaltningen Midtjylland (nu Statsforvaltningen) har i to udtalelser fastslået, at forsyningsforpligtelsen efter servicelovens § 4 forpligter kommunerne til at sørge for, at der er det nødvendige antal botilbud efter servicelovens § 108 til rådighed for borgere, der opfylder betingelserne for at blive visiteret til et sådant botilbud. En kortere ventetid kan være ok med henblik på at finde et egnet botilbud i eksisterende byggeri eller i nybyggeri, men kommunen skal kontinuerligt arbejde for at afvikle ventetiden.

Hvis borgeren eller de pårørende har ønsket at benytte sig af frit valg af andet botilbud, og kommunen har godkendt det, må borgeren i nogle tilfælde acceptere, at der er ventetid. Forsyningsforpligtelsen efter servicelovens § 4 gælder kun kommunens egne borgere. Det betyder, at hvis der ønskes et botilbud i en anden kommune, må denne kommune gerne sætte en borger, der bor i en anden kommune på venteliste. Hvis borgerens hjemkommune har tilbudt et andet egnet botilbud, har kommunen opfyldt sin forsyningsforpligtelse efter servicelovens § 4. Kommunen skal sikre sig, at borgeren får den nødvendige hjælp, mens der ventes på et bestemt botilbud.

Løbende opfølgning

Kommunen skal løbende følge op på beboerens ophold i botilbuddet og påse, om beboerens behov bliver opfyldt. Dette kan f.eks. ske ved handleplansmøde, hvor der følges op på de mål, der er opstillet i handleplanen.

Hvem hjælper i det daglige med varetagelse af beboernes retssikkerhed?

Nogle af de beboere, der visiteres til et botilbud, vil have problemer med at varetage deres egne interesser, herunder påklage en afgørelse, indgive en ansøgning mv. En del af beboerne har pårørende eller værger, der kan hjælpe beboeren med at gøre brug af f.eks. klagesystemet, men der er også en gruppe, der ikke har personer til at hjælpe med at håndhæve deres retssikkerhed.

Såfremt en beboer ikke er i stand til at varetage sin egne interesser eller give fuldmagt, er personerne afhængige af, at kommunen/botilbuddet påser, om der er behov for at bede Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

Hvis der er tale om en borger, der er i stand til at give udtryk for sine behov, men eventuelt skal have hjælp til at skrive en ansøgning eller en klage, kan hjælp hertil falde inden for den støtte i botilbuddet, som beboeren er visiteret til.

Vær særlig opmærksom på

Du skal være opmærksom på, at visitation til et botilbud er en stor beslutning. Sagsgangen i en kommune vil typisk være, at indstilling om optagelse i botilbud skal igennem et visitationsudvalg. Det er derfor vigtigt, at man går i gang med en ansøgning i god tid forinden det aktuelle behov for botilbud opstår, hvis det er muligt.

Hvis du får afslag

Hvis du får afslag på din ansøgning om botilbud – f.eks. fordi kommunen mener, at behovet for støtte kan tilgodeses i egen bolig med støtte efter servicelovens § 85 (socialpædagogisk bistand/bostøtte) - har du krav på at få en begrundet afgørelse fra kommunen. Bed altid om at få en afgørelse skriftligt. Afklar hvilke oplysninger og argumenter, kommunen har lagt til grund. Det kan hjælpe dig til at vurdere, om du er enig eller uenig i afgørelsen og afklare, om du vil bruge din klagemulighed.

Yderligere rådgivning

Din kommune er forpligtet til at rådgive dig om dine muligheder, rettigheder og pligter indenfor den relevante lovgivning.

Relevante principafgørelser

Principafgørelse 165-10: Betingelser for frit valg mellem botilbud oprettet efter servicelovens § 108

Afgørelsen henviser til, at det af bekendtgørelse om betaling for botilbud mv. fremgår, at ansøgere, som opfylder betingelserne for at modtage tilbud efter servicelovens § 108, har ret til frit at vælge sådanne botilbud. Med formuleringen "sådanne botilbud" må forstås tilsvarende botilbud i forhold til tilbud, kommunen er fremkommet med. Ved vurderingen af om der er tale om et tilsvarende botilbud indgår en vurdering af tilbuddets egnethed til at opfylde beboerens behov for hjælp, støtte og udvikling på et niveau, der svarer til det tilbud, kommunen er kommet med.

I vurderingen af, om et tilbud er af tilsvarende art, må der endvidere indgå en økonomisk dimension, som betyder, at et botilbud ikke

er tilsvarende, såfremt der er tale om en væsentlig merudgift i forhold til det tilbud, kommunen er fremkommet med. Kommunen er således berettiget til at afslå at betale for ophold i botilbud, der ikke skønnes egnede eller som er væsentligt dyrere end det tilbud kommunen selv er fremkommet med.

Principafgørelse 41-15: Det fremgår af afgørelsen, at en borger, som har behov for et længerevarende botilbud, har frit valg mellem botilbud efter servicelovens § 108 og almenboliglovens § 105, hvis betingelserne for frit valg er til stede, herunder at det af borgeren ønskede botilbud kan tilgodeses borgerens behov.

Det er en forudsætning for, at borgeren kan anvende sin ret til frit valg, at det botilbud, som borgeren ønsker, er egnet til at tilgodeses borgerens behov, at tilbuddet fremgår af tilbudsportalen, og at det botilbud, som borgeren ønsker, ikke er væsentligt dyrere end det tilbud, som kommunen vurderer kan tilgodeses borgerens behov. Kommunen skal vejlede borgeren om retten til frit valg.

Begrænsninger i frit valg af botilbud

Ankestyrelsen har i Ankestyrelsens principafgørelse 72-14 fastslået, at

"En borger med nedsat funktionsevne i så betydelig grad, at det ikke kunne forenes med et botilbud omfattet af lejelovens regler, kunne ikke anvises et botilbud efter almenboliglovens § 105 om almene ældreboliger. Ankestyrelsen har behandlet 3 sager, hvor borgeren havde en meget betydelig nedsat funktionsevne og et så omfattende behov for hjælp til almindelige, daglige funktioner samt pleje, omsorg og behandling, at behovet ikke kunne dækkes på anden vis end i et botilbud efter servicelovens § 108."

Det betyder, at i nogle tilfælde kan bliver det frie valg begrænset til alene at omfatte botilbud efter servicelovens § 1

Handicaporganisationer og foreninger

Har du brug for at komme i kontakt med andre, der er i en tilsvarende situation, er der hjælp at hente i en af de mange organisationer på handicapområdet.

Nogle af de store organisationer tilbyder også rådgivning til medlemmer.